

LITOSFERA (Procesy egzogeniczne)

LP	ODPOWIEDŹ																		
1.	A. 5 B. 1 C. 2 D. 3																		
2.	a) B. gołoborza b) np. 1. Wahania temperatury wokół 0°C. 2/3. Cechy skał (duża porowatość, obecność spękań w skale, różnice rozszerzalności termicznej minerałów).																		
3.	a) A – barchan B – paraboliczna b) np.: A. W barchanach powstających w środowisku suchym, najwolniej przesuwany jest środek wydmy z uwagi na dużą ilość piasku. B. Wydmy paraboliczne powstają w środowisku bardziej wilgotnym i przesuwanie się ramion wydmy powstrzymywane jest przez większą wilgotność piasku i wkraczającą na nie roślinność, wiatr szybciej przemieszcza suchy piasek w środkowej części wydmy.																		
4.	a) Kolejno: A. fiordowe B. dalmatyńskie (kanałowe), C. riasowe, D. mierzejowo-zalewowe, (wyrównywane), b) powstaje wskutek zatopienia górskich dolin polodowcowych. c) powstaje w wyniku zatopienia pasm górskich położonych równolegle do linii brzegowej																		
5.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Czynnik</th> <th>Proces</th> <th>Forma</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>lodowiec górski</td> <td>erozja</td> <td>cyrk lodowcowy (kar)</td> </tr> <tr> <td>wody fluwioglacjalne</td> <td>erozja wzdłuż czoła lądolodu</td> <td>pradolina</td> </tr> <tr> <td>wody fluwioglacjalne</td> <td>akumulacja</td> <td>sandr</td> </tr> <tr> <td>lodowiec górski</td> <td>erozja</td> <td>dolina U-kształtna</td> </tr> <tr> <td>lądolód</td> <td>akumulacja przed czołem lądolodu</td> <td>wał moreny czołowej</td> </tr> </tbody> </table>	Czynnik	Proces	Forma	lodowiec górski	erozja	cyrk lodowcowy (kar)	wody fluwioglacjalne	erozja wzdłuż czoła lądolodu	pradolina	wody fluwioglacjalne	akumulacja	sandr	lodowiec górski	erozja	dolina U-kształtna	lądolód	akumulacja przed czołem lądolodu	wał moreny czołowej
Czynnik	Proces	Forma																	
lodowiec górski	erozja	cyrk lodowcowy (kar)																	
wody fluwioglacjalne	erozja wzdłuż czoła lądolodu	pradolina																	
wody fluwioglacjalne	akumulacja	sandr																	
lodowiec górski	erozja	dolina U-kształtna																	
lądolód	akumulacja przed czołem lądolodu	wał moreny czołowej																	
6.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Numer na mapie</th> <th>Nazwa pustyni</th> <th>Czynnik</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Sahara</td> <td>wyż dynamiczny</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Gobi</td> <td>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Wielka Pustynia Piaszczysta</td> <td>XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Namib</td> <td>zimny prąd w strefie wyżów</td> </tr> </tbody> </table>	Numer na mapie	Nazwa pustyni	Czynnik	1	Sahara	wyż dynamiczny	2	Gobi	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	3	Wielka Pustynia Piaszczysta	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	4	Namib	zimny prąd w strefie wyżów			
Numer na mapie	Nazwa pustyni	Czynnik																	
1	Sahara	wyż dynamiczny																	
2	Gobi	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX																	
3	Wielka Pustynia Piaszczysta	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX																	
4	Namib	zimny prąd w strefie wyżów																	
7.	a) C. Beskid Niski b) - Wylesienie stoków górskich. - Zachwianie mechanicznej równowagi mas skalnych na skutek odkrywkowej eksploatacji surowców.																		
8.	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Formy utworzone w wyniku akumulacji</th> </tr> <tr> <th>Nazwa formy</th> <th>Litera na rysunku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>sandr</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>wzgórze moreny czołowej</td> <td>C</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Forma utworzona w wyniku erozji</th> </tr> <tr> <th>Nazwa formy</th> <th>Litera na rysunku</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>pradolina</td> <td>A</td> </tr> </tbody> </table>	Formy utworzone w wyniku akumulacji		Nazwa formy	Litera na rysunku	sandr	B	wzgórze moreny czołowej	C	Forma utworzona w wyniku erozji		Nazwa formy	Litera na rysunku	pradolina	A				
Formy utworzone w wyniku akumulacji																			
Nazwa formy	Litera na rysunku																		
sandr	B																		
wzgórze moreny czołowej	C																		
Forma utworzona w wyniku erozji																			
Nazwa formy	Litera na rysunku																		
pradolina	A																		

9.	Np.: - jaskinie występują głównie w Polsce południowej - występują na terenach wyżynnych i górskich - powstały głównie w skałach wapiennych
10.	Wąwóz powstaje w utworach luźnych (gliny, ropy, lessy) w wyniku działalności erozyjnej wód okresowo płynących (opadowych lub roztopowych). Stożek napływowy powstaje w wyniku akumulacyjnej działalności wód płynących w miejscach załamania spadku terenu, u wylotu wąwozu lub doliny rzecznej.
11.	
12.	a. temperatura wody: powyżej 18°C; głębokość: do 30 m; zasolenie: 27 PSU (‰) - 40 PSU (‰). b. W strefie klimatycznej międzyzwrotnikowej. c. Atole, rafy koralowe przybrzeżne, rafy barierowe.
13.	1) Gołoborze Łysogór - wietrzenie mroźowe . Występuje na obszarach, na których temperatura powietrza waha się wokół 0° C. Woda występująca w szczelinach i porach skał, zamrażając zwiększa objętość i rozsada skałę; 2) Jaskinia - wietrzenie chemiczne . Działalność krasowa. Powstaje w wyniku rozpuszczania skał wapiennych, gipsów, anhydrytów, dolomitów przez wodę zawierającą duże ilości dwutlenku węgla; 3) Skały ostańcowe na pustyni - wietrzenie mechaniczne – solne oraz insolacyjne . Przyczyną wietrzenia solnego jest pęcznienie kryształów soli zawartych w porach i szczelinach skał budujących warstwy przypowierzchniowe. Jego źródłem są opady atmosferyczne, aerozole przynieszone z nad morza i wietrzenie chemiczne. Przyczyną wietrzenia insolacyjnego jest nierównomierne nagrzewanie się minerałów o różnych kolorach; 4) Skała rozsadzana przez korzenie drzew - wietrzenie biologiczne . Wietrzenie skał zachodzi pod wpływem biosfery i może mieć charakter wietrzenia mechanicznego (np. rozsadzanie skał przez korzenie roślin) lub chemicznego (np. rozkład substancji organicznej, powodującej wzrost kwasowości wód, które rozpuszczają minerały).

Punkcja: 0-13 – niedostateczny; 14-16 – dopuszczający; 17-19 – dostateczny; 20-22 – dobry; 23-25 – b. dobry; 26 – celujący